

Rothe: Hvad den ærede Finantsminister har nævnt forekommer mig netop at bestyrke det Forslag, som jeg har tilladt mig at stille; thi han har, saaledes som jeg ogsaa sagde, fuldkommen rigtigt fremhævet, at Vandkraften paa det Sted under de nærværende Forhold ikke havde nogen betydelig Værdi, saaledes at det ikke var at vente, at der for Diebliffet vil blive betalt nogen synderlig høj Priis derfor, men derimod har han ikke modsat, hvad der heller ikke kunde modsiges; thi det er fuldkomment notorisk rigtigt, at Vandkraften under forandrede Forhold, naar Communicationsmidlerne forbedres, og naar den hele industrielle Bevægelse bliver noget større end den er for Diebliffet, virkelig har en saadan Værdi, som jeg har tilladt mig at angive, og derpaa er det netop, at jeg støtter den Formening, at det ikke nu er rigtigt at stille sig af med en Eiendom, som for Diebliffet ikke foraarsager nogen Udgift, og det paa en Tid, da der ikke er nogen Sandsynlighed for, at den vil blive synderligt betalt, medens der derimod paa den anden Side netop paa Grund af de Omstændigheder, som den ærede Rigsdagsmand, der sidder bag ved mig, (Bregendahl) fremhævede, er Udseende til at Silkeborg vil gaae betydeligt frem i den nærmeste Fremtid, og tillige paa en Tid, da de Mænd, til hvem der nærmest kunde være Tale om at afhænde disse Eiendomme — hvilket jeg ligeledes har tilladt mig at bemærke — sandsynligvis ikke har nogensomhelst væsentlig Interesse af at faae dem til industriel Benyttelse. Det kan muligt være behageligt for dem, saaledes som den ærede Finantsminister sagde, at være Herrer over disse Eiendomme i det Hele, men en saadan Behagelighed pleier man dog ikke at betale med nogen synderlig Pengesværdi. Hvad det angaaer, som den ærede Rigsdagsmand for Aarhus Amts 1ste District (Winther) omtalte, at jeg skulde have foreslaaet Drettelse af Fabrikker for Statens Regning, (Winther: Det har jeg ikke sagt!) eller talte om Ansættelse af Embedsmænd, Overcontrolleurer og deres Pensionering da troer jeg ikke videre at kunne svare derpaa, da det kun er Phantaster, som ere udsprungne af den ærede Talers egen Hjerne, og jeg Intet har sagt herom.

Scherning: Afgjørelsen af det, som den ærede Rigsdagsmand, der sidst satte sig, foreslog, afhænger væsentligt af, hvorlænge vi skulle lade unyttig Vand løbe i Stranden, og om der er nogen væsentlig Fordeel i industriel Henseende derved, at Staten lader den for Diebliffet værdiløse Vandkraft for Fremtiden løbe ubenyttet i Stranden, i Haab om, at der engang kan komme Forhold — hvilket uinegtelig kunne komme — hvorved denne Vandkraft faaer den indbildte Værdi, som den ærede Rigsdagsmand har sat paa den; thi en indbildt Værdi er den under de Forhold, hvorunder man nu befinder sig, idet man rundt omkring i den samme Egn, for Diebliffet, kan købe Vandkraft, og meget beqvemt beliggende Vandkraft, for meget billig Kjøb, men man køber løs Vandkraft; ved løs Vandkraft mener jeg den, som endnu er flydende og ikke opdæmmet, paa mange Steder i Jylland tilligemed Eiendommene, uden at der bliver taget noget som helst Hensyn dertil. Hvad Brugen af Vandværker angaaer, saa har jeg seet en Eiendom, der var kjøbt for nogle og 20,000 Rbd. med en Vandkraft paa 10 Hestes Kraft og hvorpaa der blev bygget en Mølle, ganske faa Aar efter, at blive solgt for 8000 Rbd., Møllen og Vandkraften indbefattet, (Rothe: Hvor var det?). Det var omtrent 8 Mile fra Silkeborg, og desværre kjender jeg Forholdene der saa nøie, at jeg ikke kan være i Tvivl derom. (Rothe: Men der var ingen Veie!). Det ærede Medlem siger, at der var ingen Veie, men imidlertid kjørte man derhen, og kjørte derfra, og det endog med taaleligt Læs, men naturligvis lidt langsommere end sædvanligt, men hvis man i Jylland ikke skulde kjøre med Læs, hvor der ikke var bedre Veie end der, saa vilde Jyderne for længe siden være kommen aldeles ud af Vane med at kjøre (Latter). Det Fornuftigste man vistnok kan gjøre med al den Art af Vandkraft, det er, at overlade den, naar man ikke selv kan udbringe et bestemt Pengendbytte af den, til de Folks Hænder, som have vist, at de kunne bringe Pengendbytte af Kræfter af lignende Art, og derved have udvidet Befolkningen og oplivet Industrien i det Hele, thi den Art Virksomhed, maa man vel lægge Mærke til, er paa